

پایان نامه ها و پژوهش های قرآنی

موسسه معارف اسلامی امام رضا (ع)

طبق حقوق مؤلفین کلیه حقوق این پایان نامه محفوظ و موقوف به مؤلف آن می باشد
هرگونه استفاده از مطالب منوط به کسب اجازه از مؤلف می باشد

شورای عالی حوزه علمیه قم
مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خاوران

مدرسه علمیه فاطمه الزهراء (ع)
شهرستان تهران

تحقیق پایانی سطح دو (کارشناسی)

شفاعت از دیدگاه آیات و روایات

استاد راهنما

سرکار خانم دکتر مرضیه شیرخدایی

استاد داور

سرکار خانم دکتر شاکری

پژوهشگر

سمانه رحمتی

پاییز ۱۳۸۸

آدرس: قم، بلوار شهید منتظری، کوچه شماره ۸، پلاک ۱۲

بسمه تعالی

تحقیق پایانی با موضوع: شفاعت از دیدگاه آیات و روایات

که توسط سرکار خانم: سمانه رحمتی

برای دریافت دانشنامه سطح دو (کارشناسی) تدوین شده است، توسط هیات داوران

مورد ارزیابی قرار گرفته و در تاریخ ۱۰/۹/۱۳۸۸، با کسب رتبه عالی پذیرفته شده

است.

استاد راهنما: سرکار خانم دکتر مرضیه شیرخدایی

استاد داور: سرکار خانم دکتر شاکری

مدرسه علمیه: فاطمه الزهراء (سلام الله علیها)

شهرستان: تهران

آدرس: قم، بلوار شهید منتظری، کوچه شماره ۸، پلاک ۱۲

تقدیم

تقدیم بہ ساخت مقدس و نورانی مولای اولمان

حضرت علی بن ابیطالب علیہ السلام ویاورد و دوا و برنج پائش

حضرت فاطمہ زہرا سلام اللہ علیہا

و فرزند ان کرامی و بزرگوارشان.

و تقدیم بہ عصارہ امامت و ولایت حضرت حجت بن الحسن العسکری (عج).

مؤسسه معارف اسلامی امام رضا

آدرس: قم، بلوار شهید منتظری، کوچه شماره ۸، پلاک ۱۲

پست الکترونیکی: info@Maaref.ir

پایگاه اطلاع رسانی: www.Maaref.ir

تقدیر

از استاد ارجمندی گرامی سرکار خانم دکتر مرصیه شیرخدايي وزحمات بی دریغ ایشان در به ثمر رسیدن این رساله شکر کرده و

آرزوی توفیق روزافزون برای ایشان می‌نمایم.

هم چنین از سرکار خانم طیبه رضیاتی استاد مشاور محترم به خاطر تلاش‌های پیکیرشان در پویایی تحقیق شکر نموده و

آرزوی سلامتی برای ایشان دارم.

هم چنین از پدر و مادر عزیزم که با حوصله و بردباری مراد اتمام این رساله یاری نمودند شکر می‌نمایم.

در پایان از تمام عزیزانی که پیوسته مراد به سرانجام رسانیدن این تحقیق تشویق و یاری نموده اند قدردانی می‌نمایم.

مؤسسه معارف اسلامی امام رضا

آدرس: قم، بلوار شهید منتظری، کوچه شماره ۸، پلاک ۱۲

پست الکترونیکی: info@Maaref.ir

وبسایت: www.Maaref.ir

تعمیر
تعمیر
تعمیر

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي مَهَّدَنَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ

الهی

به عنایت ازلی، تخم هدایت کاشتی،

به رسالت انبیا آب دادی؛ به معنویت و توفیق پروردی، به نظر خود به بار آوردی!

خداوندا

سزود که اکنون سموم تهر از آن بازداري

و کشته عنایت ازلی را به عنایت ابدی مدد کنی.

مؤسسه معارف اسلامی امام رضا (ع)

برگرفته از مناجات نامه والهی نامه

خواجہ عبدالمنہ انصاری

آدرس: قم، بلوار شهید منتظری، کوچه شماره ۸، پلاک ۱۲

پست الکترونیکی: info@Maaref.ir

پایگاه اطلاع رسانی: www.Maaref.ir

چکیده

بندگان الهی همواره در معرض فیوضات الهی قرار دارند و از طرفی نیاز بندگان در آستانه رحمت الهی است که استمداد بشر از این درگاه را موجب می‌شود یکی از دریچه‌هایی که خداوند متعال برای کمک به انسان‌ها قرار داده شفاعت می‌باشد. در این رساله به بررسی شفاعت در معنا و ابعاد مختلف آن پرداخته شده است. و از آنجایی که موضوع شفاعت ریشه در آیات و روایات دارد با بررسی این موضوع در، این متون ارزشمند درمی‌یابیم که شفاعت دارای اقسامی از جمله شفاعت تکوینی و تشریحی است. و در این اصل اصیل اسلامی در مرتبه پس از خداوند متعال، پیامبر ﷺ و اهل بیت علیهم‌السلام در زمره‌ی شفاعت کنندگان می‌باشند و شافعان برای تأثیر شفاعت گاه به صفات عبد چون حقارت و کوچکی و گاه به بزرگی و شوکت حاکم و گاه با توجه به تقرب خود نزد حاکم دست به شفاعت می‌زنند.

کسانی که از این اصل بهره می‌گیرند باید مورد رضایت خداوند باشند و قابلیت برخورداری از این موهبت الهی را با عمل به دستورات دینی و ایجاد رابطه معنوی با شفاعت گران فراهم نمایند و کسانی چون کافران و مشرکان در اثر سربلندی از این امتیاز از شفاعت محروم می‌شوند در بررسی آثار شفاعت و نیز تفاوت آن در نزد خداوند و در نزد مردم مشاهده می‌شود که برخی شبیهاتی در این زمینه مطرح نموده‌اند. از جمله این که شفاعت با توحید ذاتی و عدل الهی منافات دارد به این نحو که در توحید ذاتی رحمت شفیع بیشتر از رحمت خداست و اگر شفاعت شفیع نباشد خدا گناهکار را عذاب می‌کند در حالی که شفاعت از ناحیه‌ی رحمت خداست. و در مورد منافات شفاعت با عدل الهی اظهار می‌کنند که شفاعت موجب برداشتن عقاب از گناهکاران می‌شود و توجهی به این امر ندارند که در این زمینه استحقاق خود فرد و قوانین خاص لازم است. و باید بدانیم که با توجه به ویژگی‌ها و ضوابط شفاعت کنندگان و شفاعت شوندگان شفاعت بدون اذن الهی انجام نمی‌شود و افراد مستقل از خداوند نیستند و درمی‌یابیم که ضوابط خاصی بر این اصل حاکم است که بدون کسب مراحل از ایمان و... امکان بهره‌مندی از شفاعت موجود نیست و اشکال کنندگان توجهی به این ضوابط و شرایط نداشته‌اند گرچه برخی از آنها نظیر وهابیون اهداف دیگری نیز از طرح این شبهات دارند و لذا در انتها استدلال‌های وهابیون در زمینه‌ی شفاعت بیان شده و پاسخ به نظرات آنها نیز داده شده است.

کلید واژه: شفاعت، شفیع، قرآن

آدرس: قم، بلوار شهید منتظری، کوچه شماره ۸، پلاک ۱۲

فهرست مطالب

کلیات	.....	ک
الف- مقدمه	.....	۱
ب- تعریف و تبیین موضوع	.....	۲
ج- اهمیت و ضرورت تحقیق	.....	۳
د- پیشینه موضوع	.....	۴
ه- سؤالات اصلی و فرعی	.....	۵
و- روش تحقیق	.....	۶
ز- واژه‌نامه	.....	۶
بخش اول: آیات و روایات ناظر بر شفاعت	.....	۱۱
فصل اول: حقیقت شفاعت	.....	۱۳
فصل دوم: رابطه توسل، هدایت و شفاعت	.....	۱۵
فصل سوم: آیات ناظر بر شفاعت	.....	۱۹
۱-۳) آیات نفی شفاعت	.....	۱۹
۲-۳) آیات نفی شفاعت بت‌ها	.....	۲۴
۳-۳) آیات انحصار شفاعت به خدا	.....	۳۰
۴-۳) آیات ناظر به شفاعت	.....	۳۹
۵-۳) آیات بیان کننده ی اوصاف شافعان و مشفوعان	.....	۴۳
۶-۳) آیات محرومان از شفاعت	.....	۵۴
فصل چهارم: روایات ناظر بر شفاعت	.....	۶۳
۱-۴) شفاعت در منابع اهل سنت	.....	۶۳
۲-۴) شفاعت در منابع امامیه	.....	۷۰
نتیجه	.....	۷۴
بخش دوم: ویژگی‌های شفاعت	.....	۷۴
فصل اول: اقسام شفاعت	.....	۷۷
۱-۱) شفاعت تکوینی	.....	۷۸
۲-۱) شفاعت تشریفی	.....	۸۰
۱-۲-۱) شفاعت صحیح	.....	۸۲
۱-۲-۲) شفاعت در دنیا	.....	۸۳
۲-۱-۲-۱) شفاعت رهبری	.....	۸۳
۲-۱-۲-۱) شفاعت منفرت (تفضلی)	.....	۸۶
۲-۲-۱) شفاعت باطل	.....	۸۸
فصل دوم: شفاعت کنندگان و شرایط آنها	.....	۹۰
۱-۲) خداوند متعال	.....	۹۰
۲-۲) رسول گرامی ﷺ اسلام	.....	۹۰

آدرس: تهران، بوار شهید مطهری، کوچه شماره ۸، پلاک ۱۲

۹۱	.....	۳-۲) امیرمؤمنان و ائمه اطهار <small>علیهم السلام</small> :
۹۲	.....	۴-۲) فاطمه زهرا <small>علیها السلام</small> .....
۹۲	.....	۵-۲) پیامبران الهی .....
۹۳	.....	۶-۲) فرشتگان .....
۹۳	.....	۷-۲) قرآن مجید .....
۹۴	.....	۸-۲) دوستداران اهل بیت .....
۹۴	.....	۱-۸-۲) افراد با ایمان، شیعیان .....
۹۵	.....	۲-۸-۲) دانشمندان و عالمان دینی .....
۹۵	.....	۳-۸-۲) متعلمان و حافظان قرآن که به آن عمل می کنند .....
۹۶	.....	۴-۸-۲) شهدای راه خدا .....
۹۶	.....	۹-۲) خویشاوندان و همسایگان .....
۹۷	.....	۱۰-۲) اعمال نیک .....
۹۷	.....	۱-۱۰-۲) روزه .....
۹۷	.....	۲-۱۰-۲) اطاعت الهی .....
۹۷	.....	۳-۱۰-۲) توبه و بازگشت به سوی خدا .....
۹۸	.....	۴-۱۰-۲) امین بودن .....
۹۸	.....	۵-۱۰-۲) درود فرستادن بر محمد <small>صلی الله علیه و آله</small> و آل او .....
۹۸	.....	۶-۱۰-۲) توسل به رسول گرامی اسلام <small>صلی الله علیه و آله</small> .....
۹۸	.....	۷-۱۰-۲) ایمان به رسول خدا <small>صلی الله علیه و آله</small> .....
۱۰۱	.....	فصل سوم: چگونگی تأثیر شفاعت .....
۱۰۲	.....	۱-۳) تمسک به صفات مولا .....
۱۰۲	.....	۲-۳) تمسک به صفات عبد .....
۱۰۲	.....	۳-۳) تمسک به صفات شفیع .....
۱۰۳	.....	فصل چهارم: شرایط و ضوابط شفاعت شوندهگان .....
۱۰۴	.....	۱-۴) رضایت از شفاعت شونده .....
۱۰۵	.....	۲-۴) حفظ اصل ایمان .....
۱۰۶	.....	۳-۴) عمل به دستورات دینی .....
۱۰۷	.....	۴-۴) رابطه‌ی معنوی شفاعت شونده و شفیع .....
۱۰۸	.....	فصل پنجم: محرومان از شفاعت .....
۱۰۸	.....	۱-۵) کافران .....
۱۰۹	.....	۲-۵) ستمگران .....
۱۰۹	.....	۳-۵) مشرکان .....
۱۱۰	.....	۵-۱-۳) شرک در ذات .....
۱۱۰	.....	۵-۲-۳) شرک در صفات .....
۱۱۰	.....	۵-۳-۳) شرک در عبادت .....
۱۱۰	.....	۵-۴-۳) شرک در افعال .....
۱۱۰	.....	۴-۵) خیانتکاران .....
۱۱۱	.....	۵-۵) منافقین .....
۱۱۱	.....	۶-۵) مرتدین .....
۱۱۲	.....	۷-۵) دشمنان خاندان رسالت و امامت (ناصبی ها) .....
۱۱۳	.....	۸-۵) آزارکنندگان ذریه و فرزندان رسول خدا <small>صلی الله علیه و آله</small> .....

۱۱۴	۹-۵) منکران ولایت حضرت علی <small>علیه السلام</small> و فرزندان او.....
۱۱۴	۱۰-۵) تکذیب کنندگان شفاعت.....
۱۱۵	۱۱-۵) سبک شماران نماز.....
۱۱۵	۱۲-۵) منحرفین از حق.....
۱۱۶	۱۳-۵) انجام برخی از گناهان.....
۱۱۶	۱۴-۵) منکران روز قیامت، تارکان نماز، ترک انفاق در راه خدا.....
۱۱۸	فصل ششم: آثار شفاعت.....
۱۱۸	۱-۶) امیدآفرینی و رفع یأس و ناامیدی.....
۱۲۰	۲-۶) ایجاد انگیزه برای تحصیل شرایط شفاعت.....
۱۲۱	۳-۶) برقراری پیوند معنوی با اولیای الهی و مصلحت شفاعت آنان.....
۱۲۲	۱-۳-۶) احتیاج عامل فرمانبرداری و اطاعت.....
۱۲۳	۲-۳-۶) آشکار شدن عظمت و مرتبه‌ی مقربان.....
۱۲۴	۳-۳-۶) جبران ناراحتی‌ها و دل شکستگی‌های دنیوی انسان.....
۱۲۷	فصل هفتم: تفاوت شفاعت در نزد خدا با شفاعت در نزد مردم.....
۱۲۵	نتیجه.....
۱۳۶	بخش سوم: شبهات شفاعت.....
۱۳۷	فصل اول: انواع شبهات.....
۱۳۷	۱-۱) رابطه شفاعت با توحید ذاتی.....
۱۳۹	۲-۱) رابطه شفاعت با عدل الهی.....
۱۴۲	۳-۱) رابطه شفاعت با سنن ثابت الهی.....
۱۴۵	۴-۱) رابطه شفاعت با علم و اراده خداوند.....
۱۴۷	۵-۱) رابطه شفاعت با توحید در عبادت.....
۱۵۰	۶-۱) تأثیر شفیع بر خداوند.....
۱۵۱	۷-۱) دلالت آیات بر امکان شفاعت یا وقوع آن.....
۱۵۳	۸-۱) آیات شفاعت از محکّمات یا مشابّهات.....
۱۵۴	۹-۱) رابطه شفاعت با سعی و تلاش انسان.....
۱۵۷	۱۰-۱) نقش انبیاء در شفاعت.....
۱۵۹	۱۱-۱) شفاعت و تجرّی بر گناه.....
۱۶۲	فصل دوم: وهابیون و شفاعت.....
۱۶۲	۱-۲) تاریخچه پیدایش وهابیت و عقاید آنها.....
۱۶۲	۲-۲) استدلال وهابیون در نفی شفاعت.....
۱۶۳	۱-۲-۲) شفاعت شرک در عبادت است.....
۱۶۶	۲-۲-۲) حرمت درخواست از غیر خدا.....
۱۶۸	۳-۲-۲) اختصاص شفاعت به خدا.....
۱۷۰	۴-۲-۲) شباهت شفاعت با شفیع بودن بت‌ها.....
۱۷۱	۵-۲-۲) بطلان درخواست شفاعت از مردگان.....
۱۷۲	۳-۲) تناقض در گفتار وهابیون.....
۱۷۳	نتیجه.....
۱۷۵	نتیجه گیری.....
۱۷۸	فهرست منابع و ماخذ.....

آدرس: قم، بلوار شهید منتظری، کوچه شماره ۸، پلاک ۱۲

کلیات

الف- مقدمه

ب- تعریف و تبیین موضوع

ج- اهمیت و ضرورت تحقیق

د- پیشینه موضوع

ه- سوالات اصلی و فرعی

و- روش تحقیق

ز- واژه‌نامه

مؤسسه معارف اسلامی امام رضا

آدرس: قم، بلوار شهید منتظری، کوچه شماره ۸، پلاک ۱۲

پست الکترونیکی: info@Maaref.ir

پایگاه اطلاع رسانی: www.Maaref.ir

کلیات

الف - مقدمه

انسان موجودی است که همواره نیازمند خالق خویش می‌باشد و خداوند هرگز این عنایت و توجه را لحظه‌ای از بندگانش دریغ نمی‌کند. در طول تاریخ انبیاء و امامانی را برای هدایت بشر گسیل داشته تا آنها را به اوج قله‌های سعادت و کمال برساند، چون می‌داند که انسان چنین قابلیت‌هایی دارد و حتی می‌تواند برتر از ملائکه شود تا جایی که برای او سجده کنند. از طرف دیگر همین انسان می‌تواند به موجودی تبدیل شود که از حیوانات درنده‌خوتر شود و تمام قابلیت‌های انسانی خود را از دست بدهد.

از آن جا که رحمت الهی بر غضبش سبقت دارد جریان‌هایی را برای انسان‌ها قرارداد که از جمله‌ی آنها شفاعت است. و شفاعت از دیدگاه قرآن پذیرفته شده است و می‌توان گفت: که قرآن شفاعت را اصلی انکارناپذیر می‌داند زیرا آیات بسیاری در این زمینه وجود دارد که هر کدام به موضوعی ویژه در مورد شفاعت می‌پردازند. در روایات نیز شفاعت به عنوان یک اصل مسلم مطرح شده است و روایات از طریق شیعه و سنت زیاد و به حد تواتر می‌رسد. این گونه روایات که صریحاً وعده به شفاعت داده مخصوصاً برای کسانی که مرتکب گناهان بزرگ شده‌اند مانند وعده به مغفرت و قبول توبه، نباید این گمان به وجود آید که مایه جرات و اقدام به معصیت شود بلکه صرفاً بیان یک واقعیتی است که انسان را از سقوط در پرتگاه ابدی ضلالت و گمراهی نجات می‌دهد. البته این بهره‌مندی قوانینی دارد، تا انسان‌ها به مرحله‌ای نرسند که کار از کار گذشته باشد و نتوان برای آنها کاری کرد. و این هشدار است که برای بهره‌گیری از این جریان فیض باید،

حدودی مشخص را رعایت کرد و پا فراتر از آن نهاد و این هشدار است که اگر انسان آن را به باد فراموشی و بی‌اهمیتی و شوخی بگیرد و تمام پل‌های پشت سر خود را نابود کند به سرنوشتی دچار می‌شود که هرگز فکرش را نمی‌کرده و خوابش را نمی‌دیده است.

در این رساله سعی شده که به ابعاد مختلف شفاعت چون آیات و روایات ناظر بر شفاعت پرداخته شود و آیاتی چون انحصار شفاعت برای خدا و یا آیات بیان‌کننده اوصاف شافعان و مشفوعان و یا آیات محرومان از شفاعت بررسی شود در ادامه به بیان روایاتی که از طریق اهل شیعه و اهل سنت در این باره بیان شده پرداخته شده است. در کنار اینها باید گفت که شفاعت اقسامی چون شفاعت تکوینی و شفاعت تشریحی دارد که هر کدام به طور مجزا مورد بررسی قرار گرفته است. در ادامه به بیان اوصاف شفاعت‌کنندگان، شفاعت شونندگان و محرومان از شفاعت پرداخته شده است. و از آن جا که شفاعت بدون تردید اثراتی را در زندگی انسان داراست، به بررسی این آثار نیز پرداخته شده است و در انتها با توجه به اهمیت مسئله‌ی شفاعت عده‌ای ..... نابخرد و ستیزه‌جو با اصول اسلامی، در صدد وارد کردن شبهات و ایراداتی به این اصل مسلم اسلامی شده‌اند، که به طور مجزا هر کدام مورد بررسی قرار گرفته و پاسخ داده شده است.

ب- تعریف و تبیین موضوع

شفاعت در لغت از ماده‌ی «شفع» به معنای ضمیمه‌شدن چیزی به دیگری است. و در اصطلاح عبارت است از، یک مکتب عالی تربیتی و وسیله‌ی اصلاح افراد گناهکار و آلوده و موجب بیداری و آگاهی است. که از طریق رحمت و آموزش و فیض الهی توسط اولیای خدا و بندگان برگزیده‌ی او به مردم می‌رسد. و لطفی است از جانب پروردگار عالم، که بر بندگان مذب خود نهاده است. تا از خطا و معاصی آنها اغماض کند و با لطف بی‌منتهاش به رحمت‌های بی‌کران نعم بهشتیش داخل نماید.

موضوع شفاعت ریشه‌ای قرآنی دارد و در کتاب جاودانی مورد اهمیت قرار گرفته است، در

موارد متعددی از آن سخن به میان آمده است. قرآن مجید شفاعت را خوب تشریح می‌کند آن را

آدرس: قم، بلوار شهید منتظری، کوچه شماره ۸، پلاک ۱۱

به یک معنی رد و به معنی دیگری می‌پذیرد. به گونه‌ای که جهات مثبت آن را لحاظ شود و جهات منفی آن نفی و طرد شود، بدین وسیله این اعتقاد را تعدیل می‌نماید. تا اجتماع بشری از مزایای آن برخوردار و از مفسدات آن بر حذر باشند.

از دیگر سو، گفتار پیشوایان اسلامی یعنی روایات دینی در این باره برای جویندگان اسرار این حقیقت تمام جهات این موضوع را به طور کامل مورد بررسی قرار داده است و هیچ فرعی از فروع آن را فرو گذار نکرده است و جایی را برای شک و تردید باقی نگذاشته است. تا پیروان مکتب امامت و ولایت با گرفتن خط مشی صحیح از این موضوع در مسیر هدایت و بهره‌گیری شایسته و کارآمد از آن قرار گیرند.

در حقیقت شفاعت راهی برای تربیت انسان در مسیر قرب الهی است. لکن عبیدم برداشت صحیح از این سنت الهی موجب شده تا برخی افراد ناآگاه با امید به شفاعت مراقبت دقیقی، بر اعمال و کردار خویش نداشته باشند و برخی افراد مغرض نیز آن را منافی توحید و اراده و همیشیت الهی تلقی نمایند. این رساله بر آنست که با بررسی جوانب این امر حدود و شرایط آن را بیان نموده، پاسخگوی شبهات مطرح شده باشد.

ج- اهمیت و ضرورت تحقیق

شفاعت موضوعی است اعتقادی که هم از فروع مسائل توحید و هم از مسائل معاد محسوب می‌شود. بلکه می‌توان آن را از مباحث مسئله نبوت و هم چنین از مسائل امامت به شمار آورد. لذا از سودمندترین، دقیق‌ترین و ژرف‌ترین موضوع‌ها در اندیشه اسلامی است. و از طرفی مباحث اسلامی همواره از سوی معاندین و منکرین با اشکال تراشی‌ها و مخالفت‌هایی روبرو بوده است، و مسئله‌ی شفاعت هم از این امر مستثنی نمی‌باشد. مشرکین و بت‌پرستان و یهودیان در این باره معتقدند که بت‌های بی‌شعور و دست‌ساز خودشان برای آنها طلب بخشش و مغفرت نزد خدا می‌کنند، و یا ملائکه بدون هیچ قید و شرطی این لطف و کرامت را در حق آنها انجام می‌دهند. و توجهی به این امر ندارند که برای بهره‌گیری از این موهبت الهی نیاز به استعداد و

آدرس: قم، بلوار شهید منتظری، کوچه شماره ۸، پلاک ۱۲

آمادگی است. مانند این که خاک به دلیل تیرگی نمی‌تواند نور آفتاب را مثل آینه منعکس کند و این ایراد از ناحیه‌ی خاک است نه از ناحیه‌ی آفتاب.

از طرفی بعد از ظهور آیین وهابیت این مسایل بازار گرمتری پیدا کردند و چون مسأله شفاعت از دیدگاه آنان متضمن این اعتقادات است، که علم و قدرت و کرم شفیع بیش از خداوند است و خدا تحت تاثیر شفیع قرار می‌گیرد و عدل خدا را زیر سؤال می‌برد و با توحید الهی منافات دارد. حتی در میان برخی از مسلمانان هم برخی از این مسائل وارد شده و لذا به یکی از مباحث مهم جنجال‌برانگیز در کلام اسلامی و مباحث معاد تبدیل شده که همواره ذهن متکلمان و اندیشمندان اسلامی و صاحبان علم و خرد را به خود مشغول کرده است که سال‌های متمادی به تبیین و بحث پیرامون آن پرداخته‌اند، لذا هدف از این تحقیق بررسی اصل مسأله شفاعت از دیدگاه آیات و روایات و پاسخگویی به شبهات مطرح شده در این زمینه است.

د- پیشینه موضوع

شفاعت در میان امم پیشین و حتی در میان مشرکان پیش از بعثت رسول اکرم ﷺ وجود داشته است قرآن بارها عقاید خرافی و انحرافی آنها را در مورد شفاعت به باد انتقاد گرفته است و در عصر نزول قرآن مسئله‌ی شفاعت در میان اکثر مردم و بسیاری از ملل و اقوام بشری مورد گفتگو بوده و از طرفی به گواهی متون تاریخی، سیره و روش مسلمانان از زمان رسول اکرم ﷺ و هم چنین زمان‌های بعد، مسأله شفاعت وجود داشته است، و موضوع مهمی در اندیشه‌ی کلام اسلامی است. که زوایای گوناگون آن در تاریخ تفکر اسلامی مطرح شده است. و به ویژه مفسران و متکلمان این مسئله را به طور تفصیل مورد بررسی قرار داده‌اند.

مفسران در آیاتی که به امر شفاعت اشاره دارد به بحث از آن پرداخته‌اند و متکلمان از آن رو که مسأله را مربوط به مباحث معاد و کلام اسلامی دانسته‌اند از آن به تفصیل سخن به میان آورده‌اند، کسانی چون شیخ مفید در اوائل المقالات، خواجه نصیر الدین طوسی در شرح تجرید، علامه حلی در مناہج الیقین، از متکلمان شیعی که مسئله شفاعت مورد قابل آنان است و قاضی

آدرس: قم، بلوار شهید منتظری، کوچه شماره ۸، پلاک ۱۱